Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

3.10.2022

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 4.10.2022 klo 10.00

Asia: HE 169/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Ympäristöministeriön asiantuntijalausunto koskien hallituksen esitystä maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamista

Ympäristöministeriön asiantuntijana valiokunnassa on:
Erityisasiantuntija Johanna Helkimo

Ympäristöministeriö pitää lakiesitystä pääosin kannatettavana seuraavin huomioin, jotka on mainittu ympäristöministeriön lausunnossa:

Suunnitelma-asetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2115) 50 artiklassa mainitaan, että että vähintään kaksi prosenttia toimintaohjelman menoista on kohdistuttava kestävien tuotantomenetelmien tutkimukseen ja kehittämiseen, mukaan lukien tuhoojankestävyys, eläintautien vastustus, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä taloudellista kilpailukykyä ja markkinoiden kehitystä tukevat innovatiiviset käytännöt ja tuotantotekniikat. Vastaavaa säännöstä ei ollut edellisellä rahoituskaudella.

Markkinajärjestelyistä annetussa lakiehdotuksessa esitetään, että tuottajaorganisaatioiden tuki otettaisi Suomessa käyttöön vain hedelmä- ja vihannesalalla, vaikka se voisi olla perusteltua pienillä markkinoilla myös muilla aloilla. Tuottajaorganisaation perustaminen on mahdollista myös muilla aloilla ja on varmistettava, että muita aloja tuetaan riittävästi muuta kautta muun muassa CAP suunnitelman toimin tuottajien aseman parantamiseksi parantamiseksi elintarvikeketjussa muun muassa monipuolistamalla viljelyä ja sitä kautta tuotevalikoimaa esimerkiksi öljy- ja palkokasvien osalta, joka on erityisen tärkeää nykyisessä tilanteessa. Ympäristöministeriö tuo esiin, että komissioon lähetetyssä kansallisessa CAP suunnitelmassa on todettu elintarvikeketjun toimijoiden neuvotteluvoiman epätasainen jakautuminen ja tuottajan heikko asema kansallisena heikkoutena sekä, että markkinoilla vähittäiskauppa ja elintarviketeollisuus ovat keskittyneitä. Tuottajaorganisaatiojärjestelmä on luotu helpottamaan tuottajan heikkoa asemaa ja tuomaan mahdollisuuden esimerkiksi pienille tuotannonaloille saada yhdessä parempi neuvotteluasema. Tuottajaorganisaatiotoiminnalla voidaan edistää viljelijöiden, jotta viljelijät pystyvät vastamaan paremmin kysyntään ja kehittämään samalla toimintaansa ja komissio on suositellut tätä Suomelle. CAP suunnitelmassa on mainittu, että tuottajaorganisaatiot voivat tuoda lisäarvoa erityisesti uusille kasvualoille. Uusien kasvien viljelyn lisääminen ja markkinoiden parantaminen olisi erityisen tärkeää nykyisessä epävakaassa maailman tilanteessa ja kasviproteiinien käytön lisääntyessä tätä alaa tulisi myös vahvistaa myös tätä kautta.

Vuonna 2022 valmistunut pölyttäjästrategia korostaa pölyttäjien suorittaman pölytyksen eli pölytyspalvelun tärkeyttä luonnolle, ekosysteemeille ja ruoantuotannolle sekä ihmisten hyvinvoinnille ja mehiläishoitotuen tukee pölyttäjästrategian toimeenpanoa. Suomen CAP suunnitelman ja pölyttäjästrategian mukaisesti, Suomessa on tavoitteena lisätä luonnonmukaisen tuotannon alaa 25 %:iin peltoalasta ja muutoinkin vähennetään pölyttäjille haitallisten painetekijöiden vaikutuksia kuten varauduttava ilmastonmuutoksen mehiläistarhaukselle tuomiin uhkiin. EU:n biodiverstiteettistrategian mukaisesti on vähentää kasvinsuojeluaineiden käyttöä ja riskiä pölyttäjille. Tuki voi lisätä mehiläistuotantoa, hyönteispölytystä, mutta tarhamehiläisillä ei voida korvata luonnonpölyttäjien tarjoamaa pölytyspalvelua, joka on merkittävämpi. Tarhatut pölyttäjät täydentävät merkittävästi luontaista pölytystä varsinkin hedelmä- ja marjatiloilla ja ovat siten tärkeä osa pölytyspalvelujen turvaamisessa.